

Bez topůrka věřtel nezakopeš

V Havlově Zahradní slavnosti se Hugo Pludek (Jakub Stránský) setkává s Likvidačním tajemníkem (Martin Valouch) FOTO ARCHIV

a terminologie dobově politicky podmíněná. *Branislavovy verše;... buržoazní intelektuál; ... i když nelze popřít, že v období boje proti některým projevům byrokratismu sehrála Zahajovačská služba pozitivní úlohu, přesto by upadl do liberálního extremismu ten, kdo by tyto pozitivní rysy neviděl v perspektivě pozdějšího vývoje...* – a koneckonců i samotná závěrečná výzva k publiku: *A teď se tak nějak bez zbytečných diskusí rozejďte!* – to všechno, zdálo se mi, má až příliš jasně dobové konotace.

O to radostnější bylo mé překvapení, když jsem po Scherhauferych či Krobových inscenacích díky režisérovi Rudolfu Tesáčkovi a opavskému

identity: dosáhne na vrchol, až když přestane být sám sebou a jde k sobě na návštěvu. To všechno není lehké zahrát a vylámali si na tom zuby i zkušení mistři scén mnohem proslulejších, než je opavská činohra. Situaci dnešních inscenátorů navíc komplikuje fakt, že neustálými dějovými zvraty při likvidování a zase napravování chyb minulosti, ale zejména slovníkem plným dobových politických frází (ale také dadaistických průpovědek a zcizovacích výpadků z role i z děje, jimiž hra i postavy permanentně komentují sebe samy), tím vším, domnívám se, je tato hra více než jiné spjata s dobou shora řízeného „odhalování“ a „napravování“ chyb minulosti, tzv. „kultu osobnosti“, tj. s přelomem padesátých a šedesátých let. A také s raným „vyskočilovským“ Divadlem Na zábradlí a hnutím malých forem vůbec. Bylo-li nejdnou řečeno, že hlavním dramatickým hrdinou tu není Hugo Pludek, ale fráze (a teprve poté, co se Hugo přemění ve frázi, stává se tím hrdinou i on), pak je nutno dodat, že to je vesměs fráze

Priznám se, že jsem jel do Opavy s obavami. *Zahradní slavnost* totiž „klame tělem“ – tváří se jako jedna z „nejlehčích“ her, ve skutečnosti je však tvrdým inscenačním oříškem. Na první pohled vypadá jako kabaretní hříčka, zábavná, nekomplikovaná a dadaisticky hravá, až trochu svádí k estrádnímu šaržírování, k fraškovitému přehrávání či k hraní do publika. Ve skutečnosti je to ovšem hra vpravdě iniciační, její syžet je v jádře nadčasový, totiž podobenství o strastiplné cestě hlavního hrdiny k sobě samému skrze ztrátu sebe sama. Jde tu o jakousi karnevalově převrácenou, inverzní dobu „bildungs-románu“, kdy mladý hrdina vyráží do „dospělého“ světa osvojit si jeho způsoby, učí se okolnímu světu porozumět a zacházet s ním, hledí si najít si v něm uplatnění – což se mu daří právě proto, že nikdo nezná jeho identitu. Ve vítězném finále potom nejenže si osvojí odporovaná pravidla hry (jsou to pravidla fráze), ale ještě je iniciativně rozvine ad absurdum, až k totální ztrátě vlastní

souboru zjistil, že hru lze přečíst i dnešními očima, a „vzobnout“ z ní pod nánosem slov i nadčasový význam. Že v ní lze i dnes, v době píárových kampaní, podnikových rautů a team-buildingů rozehrát – aniž ji budeme násilně aktualizovat – důvěrně známé polohy nesnesitelné bodrosti současných Ferdů Plzáků či vzniku záhadných kariér různých ne-osobností, jimž frázemi zblblé okolí dopomáhá k moci. Snad nejlépe se to daří křečovitě naprogramovaným Likvidačním tajemníkům Martinu Valouchovi a Ivaně Lebedové, jimž bych oběma udělil Oskary za vedlejší roli. Ale i Jakub Stránský dává Hugovi Pludkovi vše, co tato role potřebuje: hektickou, až vražedně rychlou výmluvnost hracího automatu bez jediného zadrnutí (po jeho výstupech se už na veřejné generálce ozývaly zasloužené potlesky

jako po operních „áriích“), tedy onen kýžený stav, kdy herec nemluví fráze, ale fráze mluví herce. Také znamenitý Kostas Zerdalloglu (až na to občasné mluvení do publika) je živým a hořkým ztělesněním teze, že jádrem národa jsou střední vrstvy, stejně jako jakešovsky bezradný Ředitel Martina Tábořského. Až se podaří na reprízách temporytmicky zrychlit některé retardující a upovídáné pasáže, bude zjevné, že Opava může vnést do českého divadla – po imponující loňské shakespearovské sezoně – kvalitu odvahy nového čtení i těch nejobtížnějších klasických titulů.

VLADIMÍR JUST

Slezské divadlo Opava – Václav Havel: Zahradní slavnost. Režie Rudolf Tesáček, scéna Albert Pražák, kostýmy Libuše Pražáková. Premiéra 8. listopadu 2009.

DIVADELNÍ NOVINY 21/15.12.2009

INZERCE

Začínáme z gruntu.

Nataša Novotná
(420 people – současný tanec)

Od ledna 2010 začne ožívat **unikátní umělecký organismus.**
Nová scéna, prostor pro moderní divadlo všech forem a žánrů.
Činohra, tanec, hudební a pohybové divadlo, nový cirkus, rodinná představení, vzdělávací programy, festivaly, zahraniční soubory, ale také výtvarné instalace a umělecké programy ve foyer a v okolí budovy – to vše je vaše Nová scéna Národního divadla.

www.novascena.cz

Národní divadlo